

De kommunale fik et royalt drys

DANSKE PARKDAGE. Park- og naturforvalterne hørte om parkers sociale rolle, dyrkningshaver, parkers økonomiske værdi, nye forvaltnings- og økonomimodeller - og meget mere

Lidt royal har man da lov at være. Sådan lød overskriften til Danske Parkdage som Slots- og Kulturstyrelsen, Frederiksberg Kommune og Park- og Naturforvalterne holdt på Frederiksberg 11.-13. september. Og lidt royale er i hvert fald de parker staten ejer og Slots- og Kulturstyrelsen passer, bl.a. Frederiksberg Have som var det bekvemme demoareal lige uden for Josty hvor seancen blev holdt.

Under den diffuse titel gemte sig en buket af taler og debatter om byrums og parkers sociale udfordringer, dyrkningshaver, parkers økonomiske værdi, forvaltnings- og økonomimodeller og uddannelse. Dertil seks lokale temaer hvor fire er refereret her.

Lidt kommunal har man vel også lov at være, og det var de fleste af de op mod 150 deltagere. Danske Parkdage er de kommunale parkforvaltnings årslige faglige og sociale træf hvor også generalforsamlingen i foreningen Park- og Naturforvalterne holdes.

De fine rammer fik mange roser med på vejen da ballet blev åbnet af borgmester Si-

Godt 100 deltagere deltog i parkdagene der var henlagt til Josty. Så bliver det ikke mere frederiksbergsk.

mon Aggesen (C), slotshavechef Niels Møllgaard og Park- og Naturforvalteres formand Kirsten Lund Andersen. Grundlæggende består parkdrift af de samme elementer overalt, uanset om man passer en slotshave, en børnehaven eller en nyttehaven. På den måde er Slots- og Kulturstyrelsens Center for Slotte og Haver ligesom en kommune.

Bør kunne rumme alle

I de største byer er visse områder kendetegnet af narkotikamisbrugere og prostitution, og næsten alle byer har en bænk eller et parkområde hvor ud-

satte samles for at drikke. Det har de lov til. Byen er for alle. Også for dem der ikke hører hjemme nogen steder. Men hvad har de brug for?

Det gav tidligere præst ved Mariakirken på Vesterbro og lokalpolitiker i København Jens Johansen svar på. I 2014 lavede Mændenes Hjem sammen med Områdefornyelse Centrale Vesterbro en undersøgelse af de udsatte grupper. Den vigtigste pointe er at der er brug for flere og bedre udemøbler der lægger op til ophold og socialt samvær. Bænke og borde, gerne i faconer så brugerne vender mod hin-

anden. I nogle byområder er der nærmest ingen siddemuligheder ud over caféer hvor kaffen koster 45 kr.

De udsatte ønsker sig både steder hvor de kan være sammen med hinanden uden andres påsyn, men også fælles byrum. Derudover er der ønsker om flere træer, buske og blomster i byrummet. Og ikke mindst toiletter.

Undersøgelsen viser at naboer har en nysgerrighed over for disse grupper, og så længe de ikke møder psykotiske tilfælde, er både naboer og børn tolerante over for de udsatte. Især efter at sundhedsrummene (fixerrummene) blev etableret så man ikke mere løber på sprøjter og andet stoffaffald i bl.a. sandkasser og baggårde.

Man bør dog ikke placere en drikkebænk lige ved legepladsens fastslog Johansen. „Men hvor skal forældrene så sidde og drikke deres to-go-kaffe til 45 kr.,” spurgte en deltager. Af diskussionen kom det frem at forældre og børn måske godt kan rumme at der sidder nogle og drikker over for så længe der stadig er steder hvor de udsatte kan være alene når de skal fixe eller når psykosens skal falde ned.

Grøn, social indsats

Slots- og Kulturstyrelsen har etableret et samarbejde med Hans Knudsen Institutet (HKI) der varetager Københavns Kommunes beskæftigelsesindsats over for mennesker med væsentlige funktionsnedsæt-

Tur 1 Dyrkningshaven

Frederiksberg Have
Guider: Tanguy Laviolette og Bjørn Nørgaard,
slotsgartnere i Slots- og Kulturstyrelsen

I Frederiksberg Have ligger der en mindre skolehave uden offentlig adgang. Her dyrker elever fra Søndermark Skole grøntsager. Det gør de i samarbejde med Haver til Maver der har fået smedet små ovne hvor afgrøderne kan tilberedes.

Mange af turens deltagere kunne mærke stigende opbakning fra både borgere og politikere om nyttehavedeiden da den favner trends som sundhed, fællesskab og bæredygtighed. Det gælder om at få borgerne i sving. At finde kræfterne i lokalområdet, skabe samarbejde og netværk som kan være selvkørende, støtte ildsjælene og være god til at formidle projekternes mange fordele. Det kan åbne for politisk velvilje, bevilninger og fondsmidler.

I Varde har man oplevet at skolehaverne giver kolossal værdi og ikke kun midt i byen

som ellers tit bliver fremhævet. Der er også brug for noget at være fælles om i de mindre byer hvor køkkenhaverne skabte begejstring.

I Roskilde Kommune er der en tradition for frivillige, men indsatsen trænger til en bedre organisering, så nu er man ved at ansætte en koordinator til de borgerdrevne initiativer.

Mange har oplevet at borgere med udenlandsk baggrund spiller en vigtig og engageret rolle i mange nyttehaver, og her er en unik mulighed for at skabe fællesskaber på tværs af grupper som ellers ikke har meget med hinanden at gøre.

Når det gælder planterne kan det være en god idé med frugttræer som ikke kræver den store drift og masser af afgrøder. En anden erfaring er at man bør starte med at give de frivillige mindre og ikke-afgørende opgaver så indsatsen ikke spildes hvis nogle falder fra.

Hvis man for alvor får koblet skolerne med på projektet, eventuelt igennem Haver til Maver, er der masser af goodwill at hente, og små borgere som om 20 år i det mindste ved hvor en gulerod kommer fra.

Slotsgartner Bjørn Nørgaard i nyttehaven bag materialegården i Frederiksberg Have som Søndermark Skoles sejeste klasse har fået lov til at dyrke sammen med foreningen Haver til Maver. Samarbejdet med foreninger og lokale ildsjæle er afgørende for at få nyttehavefællesskaber og andre frivillige projekter til at rulle.

telser eller med brug for særlig støtte. HKI har borgere i såkaldte STU-forløb på bl.a. værksteder, pakkerier og tech labs. Mange er kommet videre i uddannelse og beskæftigelse, fortalte Claudia Orly, gartner i Slots- og Kulturstyrelsen.

I de varme måneder består arbejdet typisk af opgaver som at håndluge, rive klippeaffald, fjerne visne blade og vaske baljer mens det om vinteren primært er vedligehold af redskaber, maling af træbaljer, pasning af planter i overvintningshuset samt hjælp med beskæring af alléerne.

„Det er ikke den almindelige drift, men mere lidt ekstraopgaver. Eksempelvis at vaske baljer. Det er en god opgave for dem, og hvis de ikke møder på arbejde den dag, så kan det almindelige arbejde sagtens fortsætte. Vi har dog også nogle stjerneklinter i rosenhaven som bliver dækket af grus, og hvis de bliver fejlet, ser det helt fantastisk ud,“ fortalte Claudia Orly.

Det er et add-on som kræver lidt af de gartnere som står for arbejdet, men det er HKI der står for den socialpædagogiske indsats og sender om nød-

vendigt folk med. HKI's udviklingschef Mai-Britt Pedersen understregede at de sagtens kunne hjælpe kommuner der vil gøre en indsats på det sociale område, med at få udsatte borgere tilknyttet. HKI har omkring 400 borgere med forskellige udfordringer, men som er klar til at prøve kræfter med arbejdsmarkedet.

Fra royal til jovial have

Gennem tiden har slotte og herskabsejendomme altid haft dyrkningshaver, og hvis man ser i gamle kort og ser nærmere efter i selve anlæggene,

kan man stadig se spor. I dag er haverne nemlig stort set forsvundet. I dag ville de være dyre at holde og fødevareregulativerne ville gøre det svært at afsætte afgrøderne. Desuden er det at dyrke en nyttehave efterhånden gået i glemmebogen.

Det vil styrelsen meget gerne ændre fordi de royale køkkenhaver er en væsentlig del af kulturhistorien og repræsenterer unikke metoder og evner, fortalte landskabsarkitekterne Liv Oustrup og Tanguy Laviolette fra styrelsen. Derfor har styrelsen i Bernstorff Slotshave og ved Gråsten Slot forsøgt at bruge kongelige køkkenhaver som ramme om dyrkningsfællesskaber.

Styrelsen har f.eks. etableret et samarbejde mellem styrelsen, Gentofte Kommune og foreningen Haver til Maver om skolehaver i Bernstorff Slotshave. Kommunen leverer to gartnere som står for driften, og i dag er skolehaven anlagt med 50 havestykker. Mere end 1000 børn prøver hver sæson at få jord under neglene, grøntsager i maven og undervisning i bl.a. økologisk dyrkning, sundhed og madlavning.

I Gråsten har man arbejdet med at involvere lokalområdet for at opbygge et community (fællesskab) om slotsgartneriet. Det kræver slid og en stor indsats, men der er mange der er klar til støtte op da næsten alle kræfter i samfundet ønsker mere fællesskab og en sundere og mere klimavenlig levevis, lød det fra Oustrup og Laviolette.

Den grønne værdi

Der er ikke plads til grønne områder eller råd til dem. Siger politikerne. Men det er fordi vi ikke bruger de redskaber der er til at inddrage de grønne værdier, lød det fra seniorforsker Toke Emil Panduro fra Aarhus Universitet.

I vejsektoren anvendes økonomiske og matematiske planlægningsmodeller der viser hvor vigtigt effektiv transport er. Man glemmer helt at det i bund og grund handler om at skabe gode liv. Derfor skal vi gøre som i vejsektoren: Anvende værdisættende redskaber der dokumenterer hvad folk sætter pris på. Og vi har

Tur 2 De aldrende træer

Frederiksberg Have & Søndermarken
Guider: Slotsgartner Lars Friis og landskabsarkitekt
Kristin Seybold, Slots- og Kulturstyrelsen

Slots- og Kulturstyrelsen driver 500 ha hvor der står 5700 allétræer og fritvoksende træer. Mange af træerne er gamle og det udfordrer plejen. Mange står i Frederiksberg Have og Søndermarken.

Første stop var en stor gammel bøg der i sommer tabte en gren lige hen over en sti. Årsagen antages at være den kraftige frugt-sætning efter sidste års tørke. Grenene blev for tunge, især i regn. Der havde været mange lignende grenfald, også i andre arter. Ellers viser træet ikke faresignaler, men man er på vagt fordi det står klos op af en sti.

Senere kom selskabet forbi en topkappet gammel bøg. Træet var toptørt, men da træet stod inde i en gruppe væk fra stien, valgte man den forkætrede løsning. Så er også lidt til biodiversiteten. Måske fjernes træet om ti år, måske fjerner man bare en par grene og lader træet leve videre.

Den nuancerede tilgang er mulig takket være en træregistrering hvor man følger træets tilstand og historik. Derfor kan man bevare træerne længere end ellers.

Træerne nummereres manuelt med små skilte, men ellers foregår det digitalt med angivelse af lokalisering, publikumstryk, om-

kreds, diameter, højde, træart, alder, sundhedssymptomer, svampe, generel tilstand, kommentarer og billeder. Man angiver også tilsynskrav og beskriver hvad der skal udføres af reducering, fældning, biodiversitetstiltag, omlægning af færdsel, hegning, skiltning og informering. Det overføres til en liste over hvad entreprenøren skal gøre næste vinter.

„Vi skal holde øje med risikotræer, men skal også have is i maven og gerne soignere os frem. Her er registret et godt redskab,“ lød det fra Lars Friis. Soignering er at bortskære døde og syge grene.

Et tredje sted stod en bøg på et areal der blev oversvømmet i 2011. Bøgen er som det snart sidste fra 2011 ved at dø. Skurken er formentligt oversvømmelsen fordi træerne dengang fik rodkader og derfor blev ekstra udfordret af tørken i 2018. I stedet er der plantet flere forskellige arter ind.

Flere træer havde lavt græs helt ind til stammen. Burde man ikke lade træerne stå i en fodpose af højt græs i stedet for at undgå de skader som færdsel og maskiner kan give på både stammen og højtliggende rødder i græsset? Ifølge styrelsen bliver græsset rundt om mange træer faktisk klippet som fælled- eller naturgræs. Men der er også en balance, for meget højt græs stresser publikum der er bange for tæger og flåter og holder sig til plænerne. Ifølge styrelsen ville det også se løjligt ud hvis alle træer havde fodposer.

redskaberne. Det kunne være dejligt hvis de blev brugt, lød det fra Panduro.

Man kan f.eks. bruge husprismodellen hvor man ser på hvor meget mere folk vil betale for et hus når det ligger nær et grønt område. Her viser flere undersøgelser at effekten af et grønt område kan måles op til 600 meter væk. For hver 100 meter stiger husets pris med 1½% og det ender med 10% af ejendommens værdi.

Det har dog også en social bagside at huspriserne stiger, for det skubber de mindre velhavende borgere ud. Betalingsvilligheden for det grønne stiger med indkomsten og uddannelsens længde mens den falder når man har bil.

For så vidt der er data, kan man også sætte tal på hvad det grønne leverer af økosystemtjenester, herunder biodiversitet, renere luft, kølende skygge mv.

Det kan ligefrem vise sig at være en økonomisk fordel at etablere et grønt område. I en undersøgelse så man på en ny skov ved den mindre by Hørve hvis omegn er skovløs. Det blev beregnet til en velfærdstigning til 20 mio. kr. Det giver 400.000 kr. mere i skat om året til kommunen. Det er også beregnet at Landbohøjskolen på Frederiksberg giver 38.000 husstande en gevinst der svarer til 52 mio. kr. årligt. Det udkonkurrerer alle andre arealanvendelser.

Nye partnerskaber

Frederiksberg Have så dejligt ud i septemberlyset, men uden udfordringer er den ikke. I lighed med andre parker er der flere og flere der bruger den, stadig flere har ønsker til hvad den skal bruges til, brugerkonflikterne tiltager, og mulighederne for indtægter, f.eks. heggede koncerter, er blevet beskåret. Oven i det hele falder budgetterne 2% årligt for Slots- og Kulturstyrelsens grønne områder. For Frederiksberg Have gælder også at oplandets indbyggertal stiger.

Det har fået styrelsen til at se på nye forvaltningsmodeller, fortalte slotshavechef Niels Møllergaard. Efter dansk princip ejer det offentlige parkerne, definerer produktet og stiller det til publikums rådighed.

Bøgen var blevet tør i toppen, men da den stod i en gruppe væk fra stien, valgte man den forkætrede løsning at topkappe. Så er der også lidt til biodiversiteten. Det var muligt takket være grundig historisk registrering.

Det kan give distance til brugerne som ikke får noget ejerskab til parkerne, men tværtimod kræver mere og mere af dem, og af og til kan det ende i destruktiv adfærd.

Styrelsen har skelet til udenlandske erfaringer, især i England og USA, hvor private fonde, donatorer, sponsorer og borgerne spiller en langt større rolle. Vel har vi andre samfundsforhold og højere skat, men grebet rigtigt an kan de udenlandske driftsmodeller tilpasses danske forhold. Det er i hvert fald det man forsøger med 'Central Park Frederiksberg' efter den kendte park i New York. Nøglebegreber er partnerskaber og brugerinvolvering der bl.a. skal skabe større respekt om parken.

„Det kan gribe dybt ind i vores traditioner. Derfor er politikerne involveret,“ understregede Møllergaard. Også en lokal fond, en rådgiver og Frederiksberg Kommune er med. Et år er gået med kommissoriet, og Møllergaard venter at der går et år mere før projektets anbefalinger er klar. Han håber at de også kan bruges for andre parker - selv om Frederiksberg Have er en speciel park efter danske forhold.

Udhul ikke parkkapitalen
'Havesyn og genopretningskalkuler som redskab i budgetlægningen'. Slotsgartner Palle

Feltrammen er lagt på stotsgruset, men kommer sjældent i brug, fortæller Palle Kristoffersen med løftet arm. Det er tydeligt at vurdere f.eks. ukrudtsmængden uden, og så rigid skal man heller ikke være.

Kristoffersen havde fået det mest nørdede emne, men det skulle man ikke lade sig snyde af. Han henviste til vejsektoren som har haft store succes hos politikere og myndigheder med begrebet 'vejkapital'. Det er let at forstå at vejene skal vedligeholdes, ellers mister samfundet kapital.

På samme måde bør vi tale om 'parkkapital' som en kapital der ikke skal nedbrydes på grund af mangelfuld drift. Det kan være med til at styrke den politiske og økonomiske respekt for det grønne.

Gennem driften fastholdes et elements kvalitet, men set over tid bliver det alligevel nødvendigt at foretage en genopretning, hvor f.eks. en hæk skal klippes ind eller en belægning skal sættes om. Hvis der ikke afsættes driftsmidler til denne genopretning får man et kvalitetstab og dermed også et kapitaltab.

Kapitaltabet beregnede styrelsen på grundlag af sine enhedspriser og mængdeopgørelser suppleret med et estimat af elementernes levetider. Ud af regnearket kom der de kro-

ner pr. år det ville koste at holde hvert element helt op til standard beregnet som nutidskroner. Og lagt sammen blev det cirka 14 mio. kr. om året. Det er det beløb som skal postes ekstra i driftsbudgettet for at kunne lave de nødvendige genopretninger.

Med disse tal gik arbejdsgruppen til styrelsens politiske ledelse. Den gik ikke. Men beregningen åbnede for at diskutere en mindre dækning så man ikke får hele beløbet på 14 mio. kr., men en mindre del. Det kan også bruges.

Udgangspunktet for det hele bør være hvad Palle Kristoffersen kalder et havesyn hvor slotsgartneren og andre fagfolk ser konkret på hvad der skal til at de enkelte elementer ikke mister værdi og kapital. Et havesyn svarer det velkendte bygningssyn og kan kan f.eks. holdes med 2-4 års mellemrum.

Ikke kun faglighed

De grønne fagfolk er uddannede til faglige opgaver, men egner de sig til andre opgaver som borgerinddragelse, sundhed, og socialt ansvar der har fået større vægt? Spørgsmålet blev rejst i en paneldebat med journalist Jacob Fuglsang fra Politiken som ordstyrer. Han er også kendt for bogen 'Den store løgn om uddannelse - om selvmodsigelserne i det danske uddannelsessystem'.

Som offentlig ansat er det i

TUR 3 Entreprenørerne

Frederiksberg Have & Søndermarken
Guider: John Nørgaard, Palle Kristoffersen og Michel Amsen, alle slotsgartnere i Slots- og Kulturstyrelsen

Før i tiden holdt Slots- og Kulturstyrelsen selv sine parker, men efter en indledning i 90'erne bliver 80% nu udliciteret. Man har bevareret en driftsafdeling på 15 mand for at fastholde intern ekspertise til specialopgaver som roser og urtehave. Dermed er bestilling og tilsyn blevet en central opgave i styrelsen hvor driftsbudgettet er 35 mio kr.

I dag er det mest 5-7-årige kontrakter udvalgt efter prækvalifikation og laveste pris. Den faglige beskrivelse er baseret på de velkendte elementer (f.eks. brugsgræs og løs belægning) og omfatter både tilstands- og udførelseskrav i et miks afhængigt af elementet. Der er dog plads til at regulere efter lokale forhold så man kan få det til at glide. I et tilfælde var græsset blevet for højt, men det blomstrede meget flot. Det udløste ikke bod, men førte til en anden klippepraksis.

Der kan være et problem i kontrollen når kravet f.eks. er at ukrudtet ikke må være over en vis højde og udbredelse. Her kan entreprenøren spekulere i at tilsynet ikke tjekker ret tit, lød det fra en deltager. Jo, men vi har jo selv været med til at fastsætte kravene, lød svaret. Stramme krav og rigid kontrol kan også udmønte sig i et højere tilbud.

Hvis der er problemer med at få pengene til at række, vil styrelsen hellere skifte element end skifte kvalitet. F.eks. ved at rykke nogle grænser så man får mere af det billige element og mindre af det dyre.

Efter udliciteringen leverer entreprenøren en arbejds- og betalingsplan hvor de enkelte krav prissættes - og så der kan betales korrekt. Der holdes siden driftsmøder og fælleskontrol hvor problemer håndteres og mangler gøres op. Det kan i sidste ende udløse en bod til entreprenøren, og her skruer styrelsen bissen på. 2% af elementets værdi pr. dag. Hvad gør det ved dialogen, spurgte en deltager. „Det kan godt midlertidigt gå ud over den fælles lykke,“ lød svaret.

J.C. Jacobsens Have er renoveret og åbnet for offentligheden. Her er guiden, arkitekt Lise Vium, ved at fortælle om arbejdet, mens tilhørerne ser på omdelte fotos af havens tidligere stand, her af de murstenspartier som afskærmede udsynet fra det tidligere tapperis vinduer ned til haven.

hvert fald ikke kun faglighed der tæller og ikke altid den stærkeste faglighed der vinder, fastslog Hanne Stensen Christensen, biolog og direktør i Stevns Kommune. Hun oplyste også at der i en sag altid er

et spillerum som fagmanden med sin faglighed definerer, men hvor politikerne skal tage beslutningen. Fagmanden skal også turde konfrontere politikere der går mod reglerne.

Overfor borgerne skal fag-

folk kunne gå i dialog så borgerne forstår det væsentlige i sagen, og hvad det betyder for dem. De skal ikke bare have ret, lød det fra Hanne Christensen der bemærkede at der er mere og mere dialog med

Tur 4 Carlsberghaven

J.C. Jacobsens Have, Carlsberg, Valby
Guide: Arkitekt Lise Vium
Kristine Jensens Tegnestue

Skjult bag store tapperibygninger og 160 års afskærmning fra offentligheden ligger J.C. Jacobsens Have. 27.000 m² botanisk legeplads hvor den gamle brygger plantede eksotiske planter som pagodetræer, tempeltræer, ægte kastanje og alpine planter til sin stenhøj. Siden fraveg man den oprindelige plan og lod haven gro til. Driften bestod til sidst mest af frirumsbeskæring af buske og træer og klipping af plæner.

Som en del af den nye bydel Carlsbergbyen bad Carlsbergfondet i 2015 Kirstine Jensens tegnestue om at genskabe og nyfortolke haven, bl.a. ved at skele til de oprindelige planer og plantelister hvor de fleste var bevaret. Den renoverede består af fire rum der ligger på hver sine akse som et fir-

kløver og repræsenterer forskellige perioder i samfundets og i bryggeriets historie. Buskene er afløst af kronetag og bunddække så man har frit udsyn. Samtidig er træbestanden reduceret efter en historisk og sikkerhedsmæssigt gennemgang. To gange om året fører en konsulent tilsyn for at spotte eventuelle risikotræer. Bl.a. har man netop måttet fælde en stor og markant blodbøg og en ahorn.

For at fortælle om de mange særprægede træarter er der ved de nystøbte, hvide betonmøbler nedfældet de latinske navne og en pil der peger mod de nærmeste træer. Den nye have åbenede i 2008, men er stadig lidt af en hemmelighed i offentligheden.

I havens østende ligger det gamle tapperi hvor bryggeriarbejderne skulle have vinduer, men ikke glo ned i den private have. Derfor er vinduerne skærmet med buede mure. De skal måske begrønnes, men så forsvinder også synet af byggeriet der minder om Mervyn Peakes romantrilogi Gormenghast.

borgerne, bl.a. i forbindelse med lokalplaner. Det er en udfordring fordi der altid er nogle borgere vil 'sætte sig på det hele'.

Thomas Thulstrup, museumsdirektør for Kongernes Samling på Rosenborg og Amalienborg, fastslog at museernes sigte er at 'nyttiggøre' samlingerne og skabe efterspørgsel efter et produkt baseret på en ny 'fortælling'. Det gør de støvede museer mere publikumsvenlige, men kræver også fagfolk med nye kompetencer, en vidende bestyrelse og forudsætter en lokal opbakning som Thulstrup f.eks. oplevede i sin tid som direktør på Koldingshus.

Kernefagligheden

Man kan også spørge om de grønne uddannelser dækker behovet for faglighed. I den fortsatte paneldebat understregede Torben Dam, studieleder for landskabsarkitektuddannelsen på Københavns Universitet, at man ikke bare kan oprette et nyt kursus hver gang der opstår et nyt behov. For hvad skal så ud? Sigtet er derfor en mere generel kernekompetence. Og det er en design- og planlægningsmetode der er god til tegnestueprojekter, men også kan bruges til andre opgaveløsninger, bl.a. borgerinddragelse.

Også uddannelseschef på Skovskolen Rasmus Brodersen fastslog at man måtte fastholde en grundfaglighed i stedet for at 'jagte buzzwords'. Personlige egenskaber og udvidet faglighed måtte komme senere på arbejdet og efteruddannelsen. Han advarede mod at lægge for stort et pres på hvad de nyuddannede skal kunne lige fra dag ét.

Kirsten Lund Andersen, formand for Park- og Naturforvalterne og stadsgartner i Aalborg, advarede mod at nyanstatter i den administrative forvaltning mødes af for store forventninger og for stejl en læringskurve. „De bør have trygheden til at lære hvordan man samarbejder med politikere og borgere og samtidig får fagligheden i spil. Det kommer ikke på én dag. De bør have muligheden for at være fæl i en periode,“ fastslog stadsgartneren. *jt & sh.*

MASSEY FERGUSON

EXPERIENCE

ALSIDIG, KOMPAKT OG KOMFORTABEL

NYHED: MF 3700 AL SERIEN

PRÆCIS OG UBESVÆRET KONTROL OVER FRONTLÆSSER OG REDSKABER

STØRRE EFFEKTIVITET OG LAVERE DRIFTSOMKOSTNINGER

**VI SIGER TAK FOR
DEN STORE INTERESSE!**
– PÅ HAVE & LANDSKAB 2019

- ▶ Standarddæk: 16.9 R30 dæk – kan leveres med brede græsdek
- ▶ Modeller på 75, 85 og 95 HK
- ▶ Leveres med 4-cyl. motor
- ▶ Transmission 24F/12R PowerShuttle
- ▶ Hydraulikflow: 95 liter/minut

Den nye MF 3700 AL serie passer perfekt til den grønne sektor. MF 3700 AL modeller leveres med plant gulv i kabinen eller en lavprofil version med en tunnel i gulvet, så den kommer under 2,40 m i højde. Større alsidighed og bedre komfort får man ikke i en kompakt, lille og let traktor.

MASSEY FERGUSON

MF 3700 AL | 75-95 HK
KRAFTFULD. DRIFTSIKKER. ALSIDIG

MARKEDETS
BEDSTE
FINANSIERING

WWW.MASSEYFERGUSON.DK

Der tages forbehold for trykfejl og ændringer. Kontakt din lokale MF forhandler for yderlige informationer.

MASSEY FERGUSON® er et globalt varemærke under AGCO Corporation.